

СОФИЙСКИ УНИВЕРСИТЕТ „СВ. КЛИМЕНТ ОХРИДСКИ“ ФИЛОСОФСКИ ФАКУЛТЕТ

Проектът „Еволюция на парадигмите в административната наука и модернизация на обучението по Публична администрация“ е изцяло научно-приложен характер. Пряко установяването на актуалните изменения в относително младата административна наука чрез анализ на тенденциите в основните реферирани списания и учебните програми на водещи университети на 3 континента дава информация за ползване от българските изследователи в областта на българската академична наука. Косвено тази информация има значение за (1) осъвременяването на учебната програма по „Публична администрация“ (предимно в СУ, но информацията се разпространява и до другите ВУ), както и (2) за актуализирането на научното електронно списание „ПУБЛИЧНИ ПОЛИТИКИ.bg“. В този контекст проектът изрично не гони целта да представлява изследване с фундаментално научен характер на развитието на административната наука. Ето защо обект на изследването по проекта е българската академична административна наука, а негов предмет е състоянието и перспективите пред обекта в сравнителен международен план.

Приложният характер на изследването се фокусира върху няколко напълно прагматични проблеми на образованието по публична администрация:

- Доколко устойчиви и доколко променящи се са академичните програми по публично управление в глобален и локален мащаб;
- Какъв е техният общ фокус, вкл. доколко разликите в техните названия отразяват разлики в подхода, разлики в съдържанието или просто разлики в наименованията на иначе сходни същности;
- Доколко дадени академични програми и участващия в тях академичен състав представя своите резултати чрез специализирана научно-образователна, изследователска научна периодика, поддържана от съответните академични центрове (катери, департаменти, университети и т.н.)
- Доколко видимостта за резултатите в изследователското и научното поприще на академичния състав е важен за различни сегменти на съответните академични програми.

По този начин основната цел на изследването бе локализацията на актуалните съвременни теми, които да бъдат застъпвани в изследователската, преподавателската и издателската дейност с оглед доближаването на наука и практика. Специално внимание беше отделено на теми, свързани с административната справедливост, добро управление, оценка на въздействието, борба с корупцията в администрацията и кризисен административен мениджмънт. Другата основна тема е скачването на българската със световната

ТЕМАТИЧЕН ПРОЕКТ:

„ЕВОЛЮЦИЯ НА ПАРАДИГМИТЕ В АДМИНИСТРАТИВНАТА НАУКА И МОДЕРНИЗАЦИЯ НА ОБУЧЕНИЕТО ПО ПУБЛИЧНА АДМИНИСТРАЦИЯ“

РЪКОВОДИТЕЛ:
ПРОФ. ПРОФ. ДПН ТОДОР
ТАНЕВ

ДОГОВОР № 80-10-206/
28.04.2020

ПЕРИОД НА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА
ПРОЕКТА: АПРИЛ – НОЕМВРИ
2020

ОБЩА СТОЙНОСТ:
10 700 ЛВ.

административна наука, включително стратегии за решаване на проблемите на реферирането на българските научни публикации в този диапазон.

Съответствие на резултатите с поставените в проекта цели

Бяха поставени и реализирани една основна и две производни от нея цели на изследването. Първо, беше проведено проучване на типологични примери на програми в сферата на управленските науки. То беше концентрирано върху селектирани академични програми в университети, които се намират в държави със сходен социалноикономически статус и политическа съдба в последните 70 години, както и „контролен“ пример на програми от утвърдени, водещи академични институции в Западна Европа и САЩ. Реализацията на тази задача по този начин почиваше върху търсенето на сравнение със сродни сравними величини по дадената тема, съотнасяне с тях, както и многофакторно сравнение с водещи образци на програми в дадената материя. На тази основа бяха разработена на типологични/моделни профили на университетски програми по управление.

В съответствие с поставените допълнителни цели:

- 1) Беше анализиран акцентът през първото десетилетие чрез контентанализ на публикациите в „Публични политики.bg“;
- 2) Резултатите по-нататък бяха подложени на сравнение с няколко типа селектирани чуждестранни научни периодики (по SCOPUS и Web of Knowledge);
- 3) На тази база бяха сравнени тематичните кръгове на програми в няколко селектирани типа университети.
- 4) Бяха анализирани темите и обхвата на списанието „Публични политики“ за изминалия период от 10 години като своеобразен тезаурус на тематичното развитие на българската административна наука.

В резултат на изпълнението на целите: (1) бяха идентифицирани тематичните изменения в административните анализи последните 10 години, (2) беше създаден тезаурус от съвременни изследователски теми, (3) бяха създадени нови тематични модули за академичните програми по специалността публична администрация, (4) бяха установени съвременните тенденции в публикациите и редактирането на текстове в научното поле на публичната администрация.

Изпълнение на дейностите по проекта съгласно работната програма

Конкретен обект на наблюдение бяха научните изследвания в периодиката от периода на последните 10 години и бакалавърски програми по Публична администрация в няколко типа селектирани водещи университети (виж приложение) с оглед откриването на трендове относително трайни промени в интереса, подхода, комуникацията на резултатите и тяхната употреба в действителността. Същевременно бяха анализирани темите на научните анализи в областта на административното управление в списанията през последните 10 години. Бяха открити тематични инварианти, разкрита беше тяхната динамика (поява, растеж и регрес) ex post и ex ante и чрез диахронен и синхронен сравнителен анализ по сравнение с еталони (бяха идентифицирани еталоните на основание рейтинг на научни списания в областта на административната наука, общо 45).

Така бяха идентифицирани научните теми и учебните дисциплини, които се повтарят и обратно, които се различават от началото до края на 10-годишния период. Беше установено в какво се състоят особеностите на различаващото се учебно съдържание на разминаващите се дисциплини и каква е тенденцията за развитие на приложно-практическите анализи.

С оглед изпълнението на работната програма първо бяха създадени и включени няколко групи проектни изследователи: 3 академични изследователи от щатния състав на катедра „Публична администрация“, които идентифицираха чрез контентанализ научно-тематичното съдържание на публикации през последните 10 години и установиха тематичните проблеми. Второ, бяха създадени, инструктирани и снабдени с изследователски инструментариум (модел с индикатори и карта) 10 студентски групи от бакалавърската програма като част от техните стажантски задачи, организирани в тематични екипи които от своя страна установиха динамиката в тематично отношение, т.е. промените в учебните програми за същия период, посоките на тези промени и причините за това. същите да осъществят. Както става ясно, работата на екипи бе въз основа на разработени от екипа на проекта модел на изследване. Изследването протече в рамките на проучване чрез деск ризърч въз основа на типологичен въпросник и ключови индикатори, идентифициращи търсените информационни единици.

Получената информация беше обобщена в изследователски доклади, които са интегрална част от общия пакет отчетни документи по настоящия проект. На тази база авторският колектив осъществи типологични обобщения, които подложи на експертен анализ чрез фокус групи.

Създаден е подробен финален доклад, в който се излагат резултатите от изследването и се правят конкретни предложения за промени в съдържанието и подхода на учебната бакалавърска програма по Публична администрация в СУ. Предложенията се разгледаха в рамките на специализирани семинари на катедрения съвет и експерти в заключителната част на изследването през м. ноември и декември 2020.

Вторият сегмент от изследователските цели относно стратегията в развитието на списанието „Публични политики“ завърши с подробен идеен проект в съдържанието и визията на списанието. Групата от трима члена на старшия научно-преподавателски състав на катедра „Публична администрация“ на основата на всичко извършено създаде тезаурус от съвременни теми и прави останалите конкретни предложения за осъвременяване на научната комуникация и публикационна дейност в областта на публичната администрация.

Обосновка на извършените разходи по проекта

Голяма част от дейностите бяха изпълнени от участниците в проекта – трима от членовете на Катедра Публична администрация. В допълнение бяха използвани услугите на външни експерти, включително студенти и докторанти, за подготовката на фокус групи и семинари, за техническа обработка, създаване на бази данни, координиране на дейностите по проекта, графичен дизайн за електронното списание и др.

Обобщение на постигнатите научни резултати от проекта

Основната констатация от изследването на неговия вход е, че за изминалия период от 10 до 20 години има сериозно дистанциране на европейския от американския подход към академичната наука. Значително по-динамична е бил европейският модел, докато по-старият и консервативен американски модел е останал по-близо до своя „оригинал“. Тези констатации са важни с оглед на българското развитие на административната мисъл. След създаването и утвърждаването си преди 2 десетилетия тя претърпява най-малко промени, които са по-скоро незначителни и екстензивни, а не съдържателни и интензивни.

За изпълнението на различните изследователски задачи беше използван разнообразен набор от методологически похвати. Например, създаването на база данни и подготовката на сравнението в учебните планове следваше таблица, с помощта на която бяха проучени над 100 от най-популярните учебни програми по публична администрация и публични политики. Целта беше натрупване на достатъчно сравнима информация за продължителност на програмите, обхват, натовареност, вид и начин на осъществяването на практическите занимания и стажовете и други характеристики, идентифицирани като ключови от членовете на екипа. В допълнение към сравнимите данни бяха идентифицирани и добри практики, които бяха обсъдени по време на двата семинара в разширен катедрен състав с оглед на тяхната приложимост.

От общите заключения и в резултат на наблюдението на над 30 академични програми по публична администрация в САЩ и Европа могат да се направят следните изводи за състоянието, тенденциите на развитие и дефицитите в българското образование в тази област (на базата на програмата в СУ):

- Българската учебна програма следва най-вече американските модели за бакалавърско образование независимо от наличието на някаква степен на паралелизъм и с европейските стандарти, доколкото такива съществуват (база: Нидерландия и Великобритания). В Европа разликата между учебните програми от университет до университет е подчертано голяма.

- Българската програма по ПА е структурирана спрямо елементите на административната теория, докато в Европа и преди всичко САЩ образованието е структурирано спрямо областите на живота, в които ще се реализират випускниците.

- Българската учебна програма по ПА е много по-широкообхватна, както и много по-общообразователна, като включва балансирано пълната гама от предмети по съставните дялове на административната наука (право, икономика, управление, политология).

- В българската програма не се наблюдава под никаква форма фокусиране върху международното право и икономиката, както е в европейските университети, нито към връзката с бизнеса и управлението по сфери на обществения живот, както е в американските университети (сферите на бъдеща реализация на випускниците).

- Българската програма изглежда не по-малко от 1/3 по натоварена с учебни предмети сравнение с европейските програми, където има явно по-малко количество учебни предмети.
- Българската програма няма модулно членение, т.е. обединяването на цикли от лекции под широка тема вместо раздробяването по множество учебни предмети, които изискват собствен минимален хорариум, структурираност, изпити и пр.
- Българската бакалавърска програма е 4 годишна, докато повечето европейски (с изключения като Испания) са с продължителност 3 години.
- В българската програма по ПА има предвидена 2 пъти по-малко самостоятелна работа и 4 пъти по-малко усвояване чрез четене в сравнение с американските програми, чийто „клонинг“ тя може да се приеме.
- В българската програма е занижен броят на „общообразователни“ учебни области, създаващи обща професионална култура и спомагащи за елитното образование (писане, публично изразяване, литература, чужд език за специалисти, европейска история, изкуства и пр.).
- В българската програма в значителна степен липсва застъпена самостоятелната научно-изследователска работа на студентите (особено на фона на американските учебни програми).
- Българската програма почти не е в състояние да предлага освен диплом също така и професионални сертификати за правоспособност (допълнително обучение примерно чрез дистанционни форми или вечерно обучение, паралелно на основното обучение); профилирането е недоразвито.
- Българската програма по ПА има слаба връзка с други сродни специалности, в които често випускниците по-късно се реализират – бизнес администрация, управление в неправителствения сектор, комуникации.
- Практиките в българската програма по ПА не предполага форми на дуално обучение (не стаж, а работа срещу заплащане в известен сегмент от програмата) – такова обучение извън стажуването е предвидено в част от немските университети например.
- В българската програма съществува пряката възможност от припокриване на част от учебното съдържание между предметите, тъй като те са силно дисперсирани (неконцентрирани в по-малко и по-обща предмети)
- Учебните предмети в българската програма са насочени по-скоро към теорията, отколкото към практиката (например „Стратегическо управление“ би могло да бъде както в много американски университети „Разработване и управление на стратегически проекти“, „Реторика“ би могла да бъде „Публично говорене“ и т.н.)
- Българската програма изостава по отношение на баланса си с политологическа и икономическа ориентация и остава твърде изолирана от тези области, концентрирана интровертно главно върху административната проблематика (например „управление на образованието“ може да включва тематика за това как се възвръщат инвестициите в образованието). Подобно разширение в общата насоченост на учебната програма по ПА създава сериозна основа за добрата професионална реализация на завършилите специалността.

Практическите цели на изследването се простират не само върху проблемите на обучението, но и върху установяване на собствените качества на научната периодика (електронното списание „Публични политики.bg“) на фона на тенденциите в международен план. За целта бяха анализирани общо над 200 електронни и печатни периодични издания, които са реферирани и индексирани в SCOPUS и WEB OF SCIENCE. Изданията в SCOPUS са 170 в по-широката тематична област на „Публична администрация“, а в WEB OF SCIENCE са 44 в по-тясното тематично поле „Публични политики“. Идеята беше да се идентифицират тенденции и добри практики по отношение на визуализация, използвана платформа, достъп, тематични полета, процедури за рецензиране, начини на интегриране с други сайтове и социални платформи и други ключови въпроси, идентифицирани от изследователския екип.

Анализът доведе до множество идеи за реорганизация и повишена функционалност в интернет изданието на списание „Публични политики“. Целта е да се идентифицират някои възможности, които да повишават разпознаваемостта на списание „Публични политики“ и употребата на неговите материали от академичните и експертни общности, заети с процесите на публичното управление.

Списание „Публични политики“ е академично издание, което публикува материали с теоретична и приложна стойност в сферата на управленските процеси. Целите му са обвързани със създаването на модерна експертиза за управлението като многопластов процес, обвързан с категориите на публичните политики, доброто управление, социалните мрежи и т.н. То се изготвя от редакционен съвет, включващ учени и специалисти с опит в множество сфери на публичното управление - както на централно, така и на местно ниво.

За своето 11 годишно съществуване, списанието е публикувало над 180 научни текста. Достъпът до тях се предоставя свободно на платформата: <http://www.ejpp.eu>, развита и поддържана от катедра “Публична администрация” на Софийския университет.

За разлика от много подобни списания (*Public administration review; Public budgeting and finance; Public policy and administration* и др.), които ползват услугите на интернет издатели (*Sage publications; Wiley-Blackwell* и др.), “Публични политики” разполага със своя собствена платформа в мрежата (*OJS*). Това позволява постигането на известна уникалност при визуалното и съдържателно представяне на изданието и неговите материали. В таблицата по-долу, предложените мерки от анализа са накратко обобщени за по-добра прегледност.

Разпространение на резултатите:

Списък на публикациите в нереферирани списания и сборници

Танев, Т. ЕВОЛЮЦИЯ НА ПАРАДИГМИТЕ В АДМИНИСТРАТИВНАТА НАУКА И МОДЕРНИЗАЦИЯ НА ОБУЧЕНИЕТО ПО ПУБЛИЧНА АДМИНИСТРАЦИЯ, сп. Публични политики.bg (предпечат)

Други форми на разпространение

- Два семинара във формат Разширен катедрен съвет с участието на учени, докторанти, експерти и практики

- Преструктуриране и промяна на учебните планове в бакалавърска и магистърска степен на специалност Публична администрация

- Съдържателни и визуални промени на електронно списание „Публични политики. bg”